

Assalamualaikum Warahmattullahi Wabarakatuh dan Salam Sejahtera
Bismillahirrohmanirrahim

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,
Ahli-Ahli Yang Berhormat,
Anggota-anggota Pentadbiran Kerajaan Negeri,
Tuan-tuan dan puan-puan yang dihormati sekalian.

MUKADIMAH

1. Dengan lafaz Bismillah pembuka bicara, puji dan syukur ke hadrat Allah Subhanahu Wataala atas limpah kurnia dan perkenan-Nya jua rakyat dan Negeri Perak Darul Ridzuan yang bertuah ini terus disirami rahmat dan kesejahteraan.
2. Pada hari yang dimohon keberkatan ini, saya dengan penuh hormat dan takzim merafakkan sembah dan setinggi-tinggi ucapan tahniah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Sultan Perak Darul Ridzuan, Sultan Nazrin Muizzuddin Shah Ibni Almarhum Sultan Azlan Muhibbuddin Shah Al-Maghfur-Lah, sempena sambutan Ulang Tahun Keputeraan Baginda Tahun 2022. Dirgahayu Tuanku.
3. Didoakan semoga Duli Yang Maha Mulia Tuanku sentiasa beroleh keafiatan, dilimpahi kerahmatan dan keampunan Allah Subhanahu Wa Taala serta dikurniakan segala kebaikan dan kesejahteraan untuk terus memayungi Negeri Perak Darul Ridzuan yang tercinta ini.

4. Saya juga melatarkan permulaan ucapan ini dengan merakamkan ucapan syabas dan tahniah kepada rakan-rakan Ahli Yang Berhormat sekalian yang beroleh kemenangan pada Pilihan Raya Umum Ke-15 baru-baru ini. Semoga kita sama-sama diberikan kekuatan dalam memikul tanggungjawab sebagai penyampai suara hati rakyat dan pemegang amanah sebagai pembuat dasar kerajaan.
5. Pada kesempatan ini juga, saya merakamkan penghargaan dan terima kasih kepada mantan Ahli Mesyuarat Kerajaan Negeri dan Ahli Dewan Negeri yang telah menabur jasa bakti sepanjang berkhidmat sebagai Wakil Rakyat pada penggal yang lalu.
6. Pilihanraya sudah berlalu, Kerajaan sudah dibentuk. Tidak kira sama ada rakan-rakan di sebelah kerajaan atau pembangkang, tugas, tanggungjawab dan amanah yang dipikulkan ke atas kita adalah cukup besar.
7. Begitu besar tanggungjawab pemimpin sehinggakan Khalifah Bani Umayyah yang termasyhur, Umar Abdul Aziz pernah membayangkan betapa amanah sebagai pemimpin itu berat dan sulit. Khalifah Umar ketika berkhotbah menerima jawatan telah mengungkapkan kata-kata berikut:

“Aku memikul amanat umat ini dan aku tangisi orang-orang yang menjadi amanat atasku, iaitu fakir miskin, yang lemah dan lapar, Ibnu Sabil yang kehilangan tujuan dan terlantar, orang-orang yang dizalimi dan dipaksa menerimanya, orang-orang yang banyak anaknya dan berat beban hidupnya. Aku merasa bertanggungjawab atas beban mereka, kerana itu, aku menangisi diriku sendiri kerana beratnya amanat atas diriku.”

8. Mengambil ibrah daripada kata-kata Khalifah Umar itu, saya mengingatkan diri saya dan kita semua untuk menginsafi betapa kebahagiaan dan kesengsaraan rakyat merupakan cerminan kejayaan atau kegagalan kita sebagai pemimpin.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

Seterusnya saya mohon izin untuk membawa usul seperti berikut:

Pertama:

9. Mengusulkan bahawa Rang Undang-Undang yang dinamakan 'Suatu Enakmen Bagi Menggunakan Sejumlah Wang Daripada Kumpulan Wang Disatukan Untuk Perkhidmatan Bagi Tahun 2023 dan Bagi Memperuntukkan Wang Itu Untuk Perkhidmatan Bagi Tahun Itu dibacakan bagi kali kedua.

Kedua:

10. Mengusulkan butir-butir dalam penyata yang dibentangkan sebagai Kertas Dewan Bilangan 7 / 2022 adalah dengan ini diumumkan menjadi tujuan yang mana Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 itu boleh digunakan. Bahawa perbelanjaan sejumlah wang **RM395.0 juta** yang ditunjukkan dalam penyata tersebut adalah dengan ini diluluskan bagi tahun 2023. Seterusnya jumlah wang yang ditunjukkan berhadapan dengan tiap-tiap butir dalam penyata itu, adalah dengan ini diperuntukkan bagi maksud-maksud yang ditetapkan.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

SENARIO EKONOMI NEGERI

11. Ekonomi Negeri telah menunjukkan perkembangan positif susulan daripada langkah-langkah pemulihan yang telah diambil oleh Kerajaan Negeri. Ini dapat dilihat apabila Negeri Perak telah mencapai pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) lebih baik berbanding peringkat nasional dengan peningkatan 3.5 peratus pada tahun 2021. Perak juga telah berjaya melonjak ke tangga keempat dalam senarai prestasi pencapaian pertumbuhan KDNK Negeri selepas Negeri Pulau Pinang, Selangor dan Terengganu.
12. Tiga sektor yang telah menyumbang kepada pertumbuhan positif KDNK Perak adalah sektor pembuatan dengan pertumbuhan 9.2 peratus diikuti dengan sektor pertanian 3.1 peratus dan sektor perkhidmatan mencatatkan pertumbuhan 2.4 peratus.
13. Bagi tahun 2022, Kerajaan Negeri masih terus berada di landasan pemulihan ekonomi dengan merencanakan aktiviti bagi mendorong pencapaian prestasi KDNK yang lebih memberangsangkan.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

PRESTASI BELANJAWAN NEGERI 2022

14. Alhamdulillah walaupun berhadapan dengan suasana ekonomi yang begitu mencabar sama ada di peringkat global dan peringkat nasional, sukacita saya memaklumkan Dewan yang mulia ini bahawa Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Perak bagi tahun berakhir 31 Disember 2021 semakin kukuh dengan tahap defisit yang terkawal.
15. Sepertimana yang semua sedia maklum, Belanjawan Negeri Perak yang disediakan amat mengharapkan kutipan hasil yang tinggi dan konsisten bagi menampung komitmen perbelanjaan yang sentiasa meningkat saban tahun. Berikutan trend kutipan hasil yang meningkat secara perlahan, Kerajaan Negeri mengambil pendekatan berbelanja secara berhati-hati melalui pemantauan prestasi perbelanjaan dan kutipan hasil pada setiap suku tahun.
16. Kerajaan Negeri optimis untuk menutup akaun dalam keadaan terkawal, maka satu semakan semula bagi menimbang keperluan melaksanakan Sekatan Perbelanjaan yang dikenali sebagai Waran Sekatan telah dibuat selepas berakhir suku ketiga pada 30 September 2022. Bagaimanapun, berdasarkan pertimbangan tersebut, didapati tiada keperluan Sekatan Perbelanjaan ke atas Belanja Mengurus. Manakala Waran Sekatan RM12.7 juta dikenakan ke atas Belanja Pembangunan berbanding RM72.6 juta pada tahun 2021. Pun begitu, sekatan ini hanya melibatkan projek yang tidak dapat dilaksanakan pada tahun semasa atas sebab yang tidak dapat dielakkan.

17. Belanjawan 2022 yang dibentangkan pada 10 Disember 2021 yang lalu diluluskan sebagai belanjawan defisit RM49.6 juta (RM49,615,000.00). Pelaksanaan Waran Sekatan ini telah mengecilkan anggaran defisit Kerajaan Negeri kepada hanya RM36.9 juta (RM36,875,700).
18. Atas komitmen dan usaha berterusan oleh semua jabatan dan agensi Negeri, suka saya memaklumkan bahawa kutipan hasil Negeri telah melepasi angka RM1.0 bilion iaitu mengulangi prestasi pada tahun 2016 hingga 2019 iaitu pencapaian sebelum pandemik COVID-19. Alhamdulillah, kutipan hasil tahun semasa juga telah melepasi anggaran RM1.032 bilion. Pencapaian ini sekaligus telah mengukuhkan aliran tunai Kerajaan Negeri.
19. Bersandarkan perkembangan itu, saya yakin, Kerajaan Negeri akan berjaya menutup akaun pada tahun ini dalam kedudukan *surplus*. Saya juga bersyukur kini Negeri kita dapat kembali merekodkan momentum pengukuhan kedudukan kewangan.
20. Kedudukan kewangan yang mengukuh ini juga berjaya menampung kurangan di dalam Kumpulan Wang Pembangunan Negeri yang kini telah berubah menjadi positif setelah selama ini dalam keadaan negatif. Bukan itu sahaja, kita juga telah berjaya meningkatkan baki Akaun Hasil Disatukan Negeri. Alhamdulillah, terima kasih dan tahniah kepada semua penjawat awam Negeri Perak.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

21. Sukacita saya memaklumkan bahawa Kerajaan Negeri telah dan sedang melaksanakan projek di bawah peruntukan khas Kementerian Kewangan Malaysia melalui Program Jaminan Bekalan Makanan, Pelancongan serta Pemeliharaan dan Pemuliharaan Alam Sekitar di Negeri Perak.
22. Daripada kelulusan RM20.0 juta yang diumumkan oleh Kerajaan Persekutuan, RM10.0 juta telah diterima bagi tujuan pelaksanaan projek-projek seperti berikut:
 - RM2.0 juta untuk Pelbagai Projek Membaik Pulih Ban Pantai;
 - RM2.0 juta untuk Projek Pembinaan Jeti Kuala Sepetang;
 - RM1.0 juta untuk Lembah Makanan Lekir;
 - RM1.0 juta untuk Pembangunan Dataran Ban Pecah, Tanjung Piandang;
 - RM1.0 juta untuk Projek-projek Kecil Tebatan Banjir;
 - RM1.0 juta untuk Penanaman Pokok di Pesisir Pantai;
 - RM1.0 juta untuk Projek Menaiktaraf Infrastruktur dan Utiliti di Kawasan Beting Beras Basah; dan
 - RM1.0 juta untuk Projek Pembangunan dan Naiktaraf Infrastruktur Pelancongan seperti Menaiktaraf Sistem Pencahayaan Lampu Hiasan di Pekan Bagan Datuk, Pemasangan Paparan LED di Pekan Tapah, Penyelenggaraan

Kawasan Rekreasi di Lata Ulu Chepor dan Lata Ulu Lawin serta
Pembinaan Tapak Pelancongan *Glamping* Ujana, Muallim.

23. Saya mengambil kesempatan ini mengucapkan penghargaan kepada Kerajaan Persekutuan di atas kelulusan peruntukan tersebut.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

BELANJAWAN NEGERI PERAK 2023

24. Penyediaan Belanjawan Negeri Perak Tahun 2023 telah dirangka dengan mengambil kira pandangan dari pelbagai pihak. Belanjawan ini dirangka selari dengan Pelan Perak Sejahtera 2030 yang berlandaskan tiga asas utama iaitu Dinamik, Realistik dan Boleh Capai.

25. Oleh itu, saya dengan ini membentangkan Belanjawan 2023 bertemakan:

“Perak Makmur, Rakyat Sejahtera”

26. Bagi tahun 2023, Kerajaan Negeri menetapkan **lima fokus utama Belanjawan Negeri Perak** iaitu:

- i. Kesejahteraan Rakyat;
- ii. Tadbir Urus Projek Berkepentingan Negeri;
- iii. Kelestarian Alam Sekitar;
- iv. Keterjaminan Bekalan Makanan; serta
- v. Pembangunan Modal Insan dan Belia.

27. Pelaksanaan Belanjawan Negeri Perak Tahun 2023 dirangka berdasarkan unjuran Hasil dan Terimaan Pembangunan sebanyak **RM1.16 bilion**. Jumlah ini terdiri daripada Hasil Cukai RM549.2 juta, Hasil Bukan Cukai RM393.9 juta dan Terimaan Bukan Hasil RM190.5 juta. Jumlah Hasil yang terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil berjumlah **RM1.13 bilion**, iaitu peningkatan **RM100.7 juta (9.8%)** berbanding sasaran tahun 2022. Manakala Anggaran Terimaan Pembangunan Tahun 2023 meningkat kepada **RM25.4 juta** berbanding RM22.5 juta pada tahun 2022.
28. Jumlah keseluruhan perbelanjaan bagi tahun 2023 dianggarkan hampir **RM1.19 bilion** meliputi **Belanja Bagi Maksud Pembangunan RM395.0 juta (33.2%)** dan **Belanja Bagi Maksud Mengurus RM794.0 juta (66.8%)** yang terdiri daripada belanja Emolumen RM380.1 juta, Perkhidmatan dan Bekalan RM294.1 juta, Pembelian Aset RM14.6 juta, Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap RM99.2 juta serta Lain-lain Perbelanjaan RM6.0 juta.
29. **Belanja Bagi Maksud Pembangunan** Tahun 2023 ditambah **RM93.0 juta (30.8%)** berbanding Belanjawan Tahun 2022. Peningkatan ini mengambil kira keperluan yang perlu dibelanjakan demi manfaat rakyat secara keseluruhan. Asbab utama peningkatan adalah komitmen bagi projek fizikal merangkumi pembinaan, pembaikan dan kerja naiktaraf pelbagai infrastruktur dan fasiliti serta program kesejahteraan rakyat.
30. Daripada unjuran Hasil dan Perbelanjaan tersebut, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2023 akan ditutup dengan jangkaan **defisit RM30.0 juta**.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

FOKUS 1: KESEJAHTERAAN RAKYAT

31. Menyedari realiti ketidakpastian iklim ekonomi yang masih menyelubungi kehidupan rakyat, Kerajaan Negeri merangka pelbagai program dan projek ke arah mencapai kesejahteraan rakyat secara menyeluruh. Oleh itu, Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan bagi tujuan **Kesejahteraan Rakyat** berjumlah **RM380.9 juta**.
32. RM42.3 juta disediakan kepada Jabatan Kebajikan Masyarakat meliputi RM36.4 juta Bantuan Am. Kerajaan Negeri telah menggunakan Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) Makanan Isi Rumah Tahun 2019 iaitu RM1,169 atau PGK Makanan per kapita RM310 sebagai syarat baru menggantikan PGK Makanan 2016.
33. Memahami keperluan untuk menyantuni rakyat yang terkesan dengan himpitan ekonomi terutamanya golongan sasar B40, Kerajaan Negeri telah meningkatkan dana bagi pelaksanaan **Program Kad Perak Sejahtera** yang sebelum ini dikenali sebagai Program Kad Perak Prihatin kepada **RM25.2 juta** iaitu peningkatan RM2.4 juta berbanding tahun 2022. Kadar Bantuan Kad Makanan telah dinaikkan daripada RM80 kepada RM90 sebulan untuk setiap penerima. Manakala Kad Kesihatan kekal pada kadar RM150 setahun. Program ini dijangka akan dapat memanfaatkan 20 ribu penerima.

34. Pada masa yang sama, peruntukan bagi **Program Bantuan Kotak Makanan** ditambah RM2.0 juta menjadi **RM5.0 juta** pada tahun hadapan. Program ini akan diselaraskan oleh Yayasan Perak.
35. Kerajaan Negeri akan meneruskan peruntukan bagi pelbagai program bantuan untuk golongan memerlukan seperti berikut:
- **RM0.8 juta** untuk **Pembangunan dan Rumah Kebajikan Kanak-kanak dan Anak Yatim** yang berdaftar di bawah JKM meliputi RM0.4 juta masing-masing untuk program serta projek menaiktaraf infrastruktur di rumah kebajikan berkenaan;
 - **RM0.7 juta** bagi **Aktiviti Pembangunan Komuniti Orang Asli** iaitu peningkatan RM0.3 juta daripada tahun 2022;
 - **RM0.5 juta** untuk program **Perak Children Community Feeding (PCCF)**; dan
 - **RM0.2 juta** untuk **Program Kebajikan Warga Emas**.
36. Menyedari hakikat golongan wanita mampu menyumbang secara langsung atau tidak langsung kepada kemajuan negara, Kerajaan Negeri memperuntukkan RM2.5 juta untuk pelbagai program khas kepada golongan ini.
- **RM1.0 juta** diperuntukkan untuk **Program Pendayaupayaan Wanita dan Kebajikan Masyarakat**. Jumlah ini akan dimanfaatkan untuk pelbagai Program Pendayaupayaan Wanita termasuk keusahawanan wanita serta kebajikan masyarakat; dan
 - **Sekretariat Wanita Perak** pula diperuntukkan **RM1.5 juta**.

37. Kerajaan Negeri turut menyediakan peruntukan bagi program-program berikut:

- **RM4.0 juta** untuk **Program Tabarru' Khairat Kematian**;
- **RM1.0 juta** untuk program dan aktiviti **Badan Bukan Kerajaan (NGO)**;
- **RM0.4 juta** untuk pengurusan dan operasi **Kompleks PENGASIH Amanjaya, Gopeng**; dan
- **RM0.2 juta** untuk **Program Membasmi Penyalahgunaan Dadah**.

38. Selaras dengan kepentingan ilmu pengetahuan untuk meningkatkan tahap sosioekonomi rakyat, agenda pendidikan akan terus menjadi antara keutamaan Kerajaan Negeri dengan penyediaan peruntukan RM21.4 juta bagi tujuan bantuan pendidikan di pelbagai peringkat pembelajaran.

39. Di bawah pendidikan peringkat sekolah, Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan seperti berikut:

- **RM5.0 juta** untuk **bantuan pendidikan per kapita kepada pelajar-pelajar** Sekolah Kebangsaan, Sekolah Menengah Kebangsaan, Sekolah Jenis Kebangsaan Cina, Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil, Sekolah Menengah Jenis Kebangsaan Cina, Sekolah Mubaligh dan Sekolah SUWA;
- **RM2.0 juta** disediakan bagi **bantuan per kapita kepada pelajar Sekolah Tahfiz dan Pondok**;

- **RM1.0 juta** bagi tujuan **Biasiswa Menteri Besar** yang diagihkan kepada pelajar Sekolah Rendah dan Menengah yang cemerlang akademik dari golongan B40;
 - **RM0.6 juta** disediakan di bawah **Tabung Simpanan Pendidikan Anak Perak (TASPEN)** bagi anak-anak kelahiran Perak;
 - **RM0.5 juta** bagi **Pelbagai Program Pendidikan** di bawah Pengerusi Jawatankuasa Pendidikan;
 - **RM0.4 juta** bagi **Program Pembangunan Pendidikan Pelajar-Pelajar Orang Asli**; dan
 - **RM0.2 juta** untuk **Bantuan per kapita Murid Berkeperluan Pendidikan Khas**.
40. Bagi melengkapkan segala inisiatif pendidikan yang telah disebutkan sebentar tadi, sukacita saya memaklumkan bahawa Kerajaan Negeri akan meneruskan program **Tuisyen Cikgu Saarani** yang akan memberi manfaat secara langsung kepada ekosistem pendidikan Negeri. Antara inisiatif yang akan diteruskan adalah bantuan makan tengah hari percuma kepada pelajar-pelajar yang menduduki peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia, Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia dan Sijil Tinggi Agama Malaysia. Lain-lain inisiatif akan dilaksanakan secara berfasa pada tahun hadapan.
41. Manakala bagi pendidikan di peringkat tertiar pula, Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan **Dermaisiswa Pendidikan Dalam dan Luar Negara** berjumlah **RM6.2 juta**. Bantuan ini diagihkan secara *one-off* sebagai persediaan untuk melanjutkan pengajian.

42. Memahami keperluan mahasiswa yang mengalami kesempitan hidup, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM2.0 juta** bagi program **Sara Diri dan Kecemasan Mahasiswa** iaitu peningkatan RM1.4 juta berbanding tahun 2022.
43. Untuk semua program pendidikan yang telah dinyatakan, Kerajaan Negeri amat menggalakkan sumbangan Badan Berkanun dan Agensi Negeri, Badan Korporat serta orang perseorangan untuk sama-sama membantu. Bagi tujuan ini, Kerajaan Negeri akan mewujudkan Tabung Didik Sejahtera Perak (DIDIK Perak). Semua sumbangan ke tabung ini layak mendapat insentif potongan cukai.
44. Bagi terus menyokong pengoperasian **Universiti Sultan Azlan Shah (USAS)**, Kerajaan Negeri memperuntukkan sumbangan **RM3.0 juta**.
45. Kerajaan Negeri juga akan meneruskan **Program Teduhan Kasih Anak-anak Perak** yang menjadi yatim piatu atau yatim disebabkan kematian ibu, bapa atau penjaga akibat COVID-19 dengan peruntukan sebanyak **RM0.5 juta**.
46. Bagi menyokong program pembangunan kesihatan di Negeri ini, Kerajaan Negeri menyediakan **RM0.2 juta** untuk **Pelbagai Program Kesihatan** dan **RM0.3 juta** bagi **Program Kesedaran Kesihatan Mental**.
47. Pelbagai insentif telah diberikan oleh Kerajaan Negeri bagi membantu mengurangkan beban rakyat dari setahun ke setahun. Pada tahun hadapan, Kerajaan Negeri akan meneruskan komitmen dalam menyediakan kemudahan bagi memiliki kediaman yang selesa dan mampu milik di kalangan golongan berpendapatan rendah. Program ini merupakan program pinjaman perumahan tanpa

faedah khusus kepada golongan B40 yang menetap dan bermastautin di Negeri Perak. Untuk itu, **RM5.0 juta** diperuntukkan bagi pelaksanaan **Program Rumah Perakku Prihatin** yang diselaras oleh **Yayasan Perak**.

48. Selain daripada program pinjaman perumahan, Kerajaan Negeri juga melalui peruntukan RM2.7 juta di bawah Tabung Amanah Ladang Masyarakat Kledang Mas akan meneruskan program Sayangi Rumahku oleh Yayasan Perak. Program ini merupakan bantuan baik pulih dan bina baru rumah secara percuma kepada rakyat yang kediamannya mengalami kerosakan atau di dalam keadaan terlalu uzur berdasarkan kriteria kelayakan yang telah ditetapkan.
49. Bagi menyediakan perumahan awam yang selesa dan selamat kepada rakyat, Kerajaan Negeri menyediakan **RM4.3 juta** kepada **Lembaga Perumahan dan Hartanah Perak (LPHP)** bagi tujuan penyelenggaraan perumahan awam. Manakala keperluan lain bagi inisiatif pembangunan perumahan adalah melalui pembiayaan Akaun Amanah Hartanah Bumiputera Negeri Perak serta Akaun Amanah Program Perumahan Negeri Perak.
50. Menyedari keperluan rakyat untuk mendapatkan akses pengangkutan khususnya di luar bandar, perkhidmatan **Bas Perak Sejahtera** di Daerah Manjung, Larut, Matang dan Selama, Kuala Kangsar serta Batang Padang akan diteruskan dengan peruntukan **RM2.1 juta**. Semoga perkhidmatan ini dapat memberi manfaat kepada rakyat terutamanya golongan pelajar.

51. Bagi tujuan pemerkasaan komuniti luar bandar, Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan hampir RM12.3 juta yang akan disalurkan bagi menampung perbelanjaan berikut:
- RM7.96 juta bagi tujuan pembayaran elaun Pengerusi Kampung Tradisional, Kampung Baru Cina dan Kampung India;
 - **RM4.15 juta** untuk pelaksanaan **program serta aktiviti** melibatkan 829 Kampung Tradisional; dan
 - RM0.15 juta pula diperuntukkan untuk Takaful Berkelompok.
52. Sebagai tanda komitmen dalam menjunjung kemuliaan dan kebesaran Islam sebagai agama rasmi, Kerajaan Negeri komited untuk mengimarahkan syiar Islam melalui penyediaan peruntukan **RM10.0 juta** bagi tujuan **Baik Pulih dan Bina Baru Masjid serta Surau**. Selain itu, **RM4.0 juta** diperuntukkan bagi **Program Menaiktaraf Tahfiz dan Sekolah Agama Rakyat**.
53. Bagi memperkukuhkan semangat perpaduan dalam kalangan rakyat, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM6.0 juta** untuk **Unit Integrasi dan Pengukuhan Masyarakat**. **RM0.1 juta** disediakan untuk **Pelbagai Program Hal Ehwal Pengguna**.
54. Dalam memastikan Pentadbiran Daerah dapat memberikan perkhidmatan yang pantas, cekap dan berkesan, Kerajaan Negeri memperuntukkan RM110.7 juta di bawah Belanja Mengurus 12 Pejabat Daerah dan Tanah serta RM17.8 juta di bawah Belanja Mengurus untuk Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri Perak.

55. Manakala **RM16.8 juta** diperuntukkan di bawah **Belanja Pembangunan** seluruh **Pentadbiran Daerah** di Negeri Perak. Ia bertujuan untuk menyedia dan menaiktaraf infrastruktur di kawasan luar bandar.
56. Daripada jumlah tersebut, semua pentadbiran daerah diperuntukkan **RM0.6 juta** di bawah **Pelbagai Projek dan Kecemasan bagi Daerah Besar** manakala **RM0.2 juta** disediakan untuk **Daerah Kecil**. Bakinya diperuntukkan untuk pelbagai projek kecil mengikut keperluan.
57. Demi menyokong penyampaian perkhidmatan **Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)**, Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan **RM18.8 juta** merangkumi keperluan berikut:
- Pelaksanaan projek myPATIL yang merupakan pembangunan teknologi bagi Lesen Premis Perniagaan Digital berasaskan teknologi pintar dan Bantuan Mengurus PBT dengan jumlah RM8.0 juta iaitu peningkatan RM3.0 juta berbanding tahun 2022;
 - Kutipan Sampah Luar Kawasan Operasi PBT RM3.0 juta;
 - Peruntukan Pelbagai Projek Pembangunan PBT dan Pengurusan Sisa Pepejal RM3.0 juta;
 - Sumbangan Membantu Kadar RM2.2 juta;
 - Bantuan Operasi Bukit Larut RM1.0 juta;
 - Penyelenggaraan dan Pembaikan Kemudahan serta Bangunan milik PBT RM0.5 juta;
 - Bantuan operasi Taman Botani, Taiping RM0.4 juta;

- Pelbagai Program Local Agenda 21 (LA 21) RM0.3 juta;
- Bantuan penyelenggaraan Tasik Raban RM0.2 juta; dan
- Bantuan penyelenggaraan Kompleks Hentian Royal Belum Amanjaya RM0.18 juta.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

58. Ahli Dewan Negeri memainkan peranan penting bagi menyantuni kemaslahatan rakyat. Oleh itu, Kerajaan Negeri meneruskan peruntukan kepada **59 Ahli Dewan Negeri dan Yang di-Pertua Dewan Negeri** pada kadar **RM0.3 juta setahun** bagi pelaksanaan projek infrastruktur kecil, program dan bekalan. Tambahan daripada itu, RM0.04 juta turut disediakan bagi empat program perayaan utama. Implikasi kewangan bagi tujuan ini berjumlah RM20.4 juta.
59. Selain daripada itu, setiap **Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri** akan menerima **tambahan peruntukan berjumlah RM0.3 juta** iaitu peningkatan RM0.1 juta daripada tahun 2022. Peruntukan ini tidak terhad kepada kawasan masing-masing.
60. Peruntukan **Pusat Khidmat Ahli Dewan Negeri** diteruskan dengan kadar **RM7 ribu sebulan** iaitu dengan jumlah keseluruhan menghampiri RM5.0 juta setahun bagi kesemua 59 Pusat Khidmat.
61. Secara keseluruhan, Kerajaan Negeri bersetuju meluluskan pelbagai **Peruntukan Khas** kepada jentera pentadbiran Kerajaan Negeri berjumlah **RM67.5 juta** iaitu pertambahan RM19.5 juta berbanding tahun 2022.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

FOKUS 2: TADBIR URUS PROJEK BERKEPENTINGAN NEGERI

62. Ketersediaan infrastruktur dan kemudahan awam adalah antara isu yang sering dibangkitkan. Sehubungan itu, penaiktarafan dan penambahbaikan kemudahan prasarana menjadi salah satu fokus utama pembangunan Negeri pada tahun hadapan. Bagi tahun 2023, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM258.1 juta** bagi tujuan **Tadbir Urus Projek Berkepentingan Negeri**.
63. Kepada **Jabatan Kerja Raya (JKR)**, Kerajaan Negeri memperuntukkan RM87.6 juta di bawah Belanja Mengurus. Kerajaan Negeri meningkatkan peruntukan pembangunan JKR sebanyak RM20.0 juta menjadikan keseluruhan peruntukan tahun 2023 **RM90.0 juta**. Daripada jumlah tersebut, RM35.0 juta diperuntukkan untuk Projek Jalan dan Jambatan serta RM55.0 juta untuk Projek Bangunan.
64. Antara projek yang bakal memberi impak positif adalah seperti berikut:
- RM17.5 juta bagi Projek Pembangunan Sekolah Menengah Tahfiz Darul Ridzuan Tambun yang dijangka siap pada November 2023;
 - RM6.0 juta bagi Projek Naiktaraf Jalan Kuala Kangsar – Manong (A03) Fasa 3 Kuala Kangsar;

- RM4.7 juta bagi Projek Pembangunan Kompleks Balai Cerap Negeri Perak Darul Ridzuan, Segari;
 - RM4.5 juta bagi Kerja-Kerja Menaiktaraf Jalan-Jalan Negeri Perak;
 - RM2.0 juta bagi Projek Membina Jambatan Baharu dari Kampung Bahagia ke Bandar Teluk Intan;
 - RM2.0 juta bagi Projek Menggantikan dan Melebar Jambatan di Karai, Enggor Daerah Kuala Kangsar; dan
 - RM1.5 juta bagi Projek Melebarkan Persimpangan Jalan Kampung Banjar ke Selabak dan Jalan Kampung Banjar ke Padang Tembak Daerah Hilir Perak.
65. Tambahan daripada itu, Kerajaan Negeri dijangka akan menerima peruntukan **Kumpulan Wang Amanah Penyenggaraan Jalan Negeri (MARRIS) RM570.0 juta** untuk menyelenggara jalan-jalan yang berdaftar.
66. Selain daripada peruntukan tersebut, Kerajaan Negeri turut menyediakan peruntukan bagi pelbagai projek prasarana. Antaranya adalah:
- **RM20.0 juta** bagi tujuan **pengambilan tanah**;
 - **RM4.0 juta** bagi kerja-kerja **penyelenggaraan dan pembaikan pelbagai kompleks pentadbiran Kerajaan Negeri**; dan

- **RM0.7 juta** untuk tujuan **kerja awalan pembinaan baru Pejabat Daerah dan Tanah Larut, Matang dan Selama.**

67. Selain itu, **RM4.7 juta** disediakan untuk pelbagai kerja penyelenggaraan di bawah **Jabatan Agama Islam Perak**. Ini meliputi kerja-kerja penyelenggaraan di enam buah masjid utama Negeri, menaiktaraf kemudahan Pondok Warga Emas Seri Iskandar dan menaiktaraf bangunan pejabat serta sekolah.
68. Bagi memperluaskan perkhidmatan Kehakiman Syariah di Negeri ini, Kerajaan Negeri telah memperuntukkan **RM2.13 juta** kepada **Jabatan Kehakiman Syariah** termasuk pewujudan Mahkamah Syariah Daerah Muallim. Langkah ini akan dapat memudahkan urusan perkhidmatan kehakiman syariah di daerah tersebut.
69. Kerajaan Negeri menerusi Invest Perak akan terus berusaha meyakinkan para pelabur untuk memilih Negeri Perak sebagai destinasi pelaburan. Berdasarkan data pelaburan terkini, jumlah pelaburan yang diluluskan di Negeri Perak bagi sektor pembuatan untuk tempoh Januari hingga Jun 2022 adalah RM1.3 bilion melibatkan 22 buah projek. Sebanyak RM879.0 juta merupakan Pelaburan Langsung Asing (FDI) manakala baki RM434.0 juta merupakan Pelaburan Domestik (DDI). Menerusi pelaburan yang diluluskan, hampir 4,500 peluang pekerjaan baharu dijangka dapat ditawarkan kepada rakyat. Bagi tujuan perbelanjaan operasi **Invest Perak**, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM2.6 juta**.
70. Kerajaan Negeri cakna akan keperluan suntikan dana bagi menyokong usaha para penyelidik dan pihak berkepentingan Negeri melaksanakan kajian bagi manfaat rakyat. Sehubungan itu, Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan berikut:

- **RM2.8 juta** untuk **Institut Darul Ridzuan (IDR)**;
- **RM1.5 juta** untuk **Pemantauan Pelan Perak Sejahtera**; dan
- **RM1.0 juta** untuk **Tabung Amanah Kajian**.

71. Bagi mengurus sumber air, Kerajaan Negeri sedang memperhalusi Rang Undang-Undang Sumber Air untuk dibentangkan dalam sidang Dewan yang akan datang. **RM1.5 juta** disediakan bagi tujuan operasi lembaga di bawah RUU tersebut kelak.
72. Khusus kepada sektor pelancongan, Kerajaan Negeri memperuntukkan RM8.0 juta merangkumi **RM7.0 juta** kepada **Tourism Perak** dan **RM1.0 juta** untuk **Pelbagai Program Pelancongan**. Pada tahun 2023, dalam merencanakan lagi sektor pelancongan Negeri, Kerajaan Negeri melalui Tourism Perak telah merancang pelbagai program promosi untuk pasaran domestik dan antarabangsa bagi menjadikan Perak sebagai destinasi pelancongan pilihan.
73. Dalam aspek kebudayaan dan kesenian pula, Kerajaan Negeri melalui *PORT (People of Remarkable Talent)* mensasarkan untuk menyemarakkan usaha-usaha kreatif yang boleh menggalakkan pembinaan ilmu, peningkatan kemahiran dan memberi pendedahan yang sewajarnya kepada para penggiat dan pencinta seni moden dan kontemporari di Negeri Perak. Antara program yang dirancang termasuklah program Portscool, Portfolio, *Ipoh International Art Festival*, Simposium Muzik Ipoh dan Residensi Seni. Selaras dengan itu, Kerajaan Negeri telah menyediakan peruntukan sebanyak **RM2.5 juta** kepada **PORT** dan **RM0.5 juta** disediakan kepada

Majlis Kebudayaan Perak untuk merakyatkan seni dan budaya dalam kalangan masyarakat.

74. Bagi menyokong sektor pelancongan yang berasaskan warisan pula, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM2.2 juta** kepada **Lembaga Muzium Negeri Perak** bagi kerja-kerja menaiktaraf Galeri Sultan Azlan Shah, Kuala Kangsar.
75. Untuk **Unit Pulau Bebas Cukai** di bawah pentadbiran Majlis Perbandaran Manjung (MPM), Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan **RM1.0 juta** secara *one-off* bagi tahun 2023. Peruntukan ini merupakan suntikan modal bagi memulakan operasi yang mana keperluan bagi tahun-tahun berikutnya ditanggung sepenuhnya oleh MPM.
76. Umum sedia maklum akan peranan perpustakaan sebagai gedung ilmu yang menawarkan perkhidmatan dan kemudahan rujukan bagi menyokong aspek pendidikan, sosial, ekonomi dan budaya kepada rakyat. Sehingga kini sebanyak 64 buah Perpustakaan Awam Desa di bawah Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri telah diwujudkan. Kerajaan Negeri menyediakan peruntukan kepada **Perbadanan Perpustakaan Awam Negeri** untuk tujuan operasi RM8.5 juta serta **RM0.8 juta** untuk kerja-kerja **penyelenggaraan dan kerja awalan bagi pewujudan Perpustakaan Digital**.
77. Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM1.0 juta** di bawah peruntukan Pembangunan kepada **Majlis Sukan Negeri (MSN)** bagi tujuan pewujudan **Bilik Hidroterapi Atlet** dan **Penyelenggaraan Bangunan MSN**. Manakala RM11.8 juta disediakan di bawah Belanja Mengurus.

78. Untuk terus menyokong pembangunan sukan di Negeri ini, Kerajaan Negeri turut menyediakan peruntukan seperti berikut:

- RM1.4 juta untuk sewaan fasiliti sukan;
- RM0.6 juta untuk Majlis Kebajikan dan Sukan Anggota-anggota Kerajaan (MAKSAK);
- RM0.5 juta bagi Program Sukan Perak;
- **RM0.4 juta untuk Program Sukan dan Sukan OKU;**
- RM0.2 juta program sukan e-sport; dan
- RM0.12 juta bagi Program Sukan Daerah.

79. Saya mengambil kesempatan ini juga untuk mengucapkan syabas dan setinggi-tinggi tahniah kepada pelari pecut negara, Saudara Muhammad Azeem bin Mohd Fahmi, anak kelahiran Perak yang telah mencatatkan sejarah apabila memecah rekod kebangsaan acara 100 meter dengan catatan masa 10.09 saat pada Kejohanan Olahraga Remaja Dunia di Cali, Colombia pada 2 Ogos 2022 yang lalu. Maka dengan ini, sukacita saya mengumumkan Kerajaan Negeri bersetuju untuk memberi Dana Pendidikan Negeri bernilai RM600 ribu kepada beliau. Ia sebagai galakan kepada anak muda yang lain untuk berjaya dalam bidang pendidikan dan sukan.

80. Pada kesempatan ini juga, saya ingin mengucapkan tahniah kepada Pasukan Hoki Lelaki Perak berikutan kejayaan mempertahankan kejuaraan Piala Tun Abdul Razak buat kali ketiga. Sebagai penghargaan, Kerajaan Negeri berbesar hati untuk memberi insentif bernilai RM100 ribu kepada pasukan ini.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

FOKUS 3 : KELESTARIAN ALAM SEKITAR

81. Negeri Perak komited untuk pelaksanaan pembangunan lestari dan teknologi hijau seiring dengan agenda di peringkat nasional dan global. Pelan Perak Lestari 2030 juga telah disediakan bagi memastikan kesinambungan agenda pembangunan lestari di peringkat Negeri dalam pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar.
82. Kita mengharapkan ekonomi akan terus berkembang pada tahun hadapan terutama sektor perindustrian dan pembuatan. Walaupun begitu, dalam keghairahan mengejar pembangunan, kriteria dan garis panduan pembangunan yang mampan (*sustainable development*) perlu dipatuhi dan dititikberatkan dalam mempertimbangkan pelaksanaan sesuatu projek. Ini bagi memastikan sumber alam semula jadi yang terhad dapat terus dinikmati oleh generasi akan datang.
83. Jabatan-jabatan yang bertanggungjawab seperti Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri, PLANMalaysia@Perak, Pihak Berkuasa Tempatan, Jabatan Alam Sekitar dan Jabatan Perhutanan Negeri perlu meningkatkan penguatkuasaan undang-undang serta garis panduan yang berkuatkuasa. Seajar dengan hasrat itu, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM162.6 juta** di bawah fokus **Kelestarian Alam Sekitar**.

84. Menyedari kepentingan pengurusan dan pembangunan infrastruktur hutan, Kerajaan Negeri memperuntukkan RM40.0 juta di bawah Belanja Mengurus kepada **Jabatan Perhutanan Negeri Perak**. Manakala **RM4.0 juta di bawah Belanja Pembangunan** merangkumi RM2.5 juta bagi pelaksanaan program Pengurusan Hutan serta RM1.5 juta bagi Projek Bangunan dan Infrastruktur.
85. Tidak dinafikan bahawa air merupakan nadi kehidupan. Oleh itu wajarlah sumber ini dipelihara dan dipulihara. Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) sebagai agensi utama diperuntukkan RM96.8 juta bagi Belanja Mengurus. Peruntukan ini meliputi kos operasi serta kerja-kerja penyelenggaraan Rancangan Pengairan RM13.1 juta, penyelenggaraan Pengurusan Sungai RM10.5 juta, penyelenggaraan Skim Saliran Pertanian RM8.3 juta, Mekanikal dan Elektrikal RM2.6 juta dan penyelenggaraan Pengurusan Kemudahan Hidrologi RM0.9 juta. Manakala bagi **Belanja Pembangunan RM15.0 juta** disediakan meliputi Rancangan Tebatan Banjir (RTB) RM6.7 juta, Pengurusan Sungai dan Pantai RM4.8 juta dan Saliran Pertanian RM3.5 juta.
86. Projek-projek yang akan dilaksanakan meliputi:
- RM2.5 juta bagi projek Rancangan Tebatan Banjir Sungai Bidor di Changkat Jong, Hilir Perak;
 - RM2.0 juta untuk menaiktaraf Skim Pengairan Kota Lama Kanan/Sayong, Kuala Kangsar;
 - RM1.5 juta bagi Projek Menaiktaraf Sistem Pengairan Luar Jelapang di Rancangan Pengairan Senin, Perak Tengah;

- RM1.0 juta bagi Projek Menaiktaraf Sistem Saliran Kampung Sungai Rokam, Kinta;
- RM1.0 juta bagi Projek Menaiktaraf Infrastruktur Mekanikal dan Elektrik untuk kawalan banjir di Kampung Masjid Pulau Pangkor, Manjung; dan
- RM1.0 juta bagi perolehan pam bergerak dan genset mengikut keperluan.

87. Tambahan daripada itu, **RM0.5 juta** disediakan untuk lain-lain **Program Pemeliharaan dan Pemuliharaan Sungai Perak** meliputi projek dan program meningkatkan kualiti air sungai.

88. Bagi menyokong usaha ke arah kelestarian alam sekitar, Kerajaan Negeri menyediakan **RM1.0 juta** untuk pelbagai **Program Perak Lestari dan Teknologi Hijau**. Pada tahun 2023, tumpuan peruntukan ini adalah bagi tujuan pelaksanaan pelbagai program termasuk Program *eWaste* dengan kerjasama Pihak Berkuasa Tempatan di seluruh Negeri Perak.

89. Seterusnya, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM4.0 juta** kepada **Perbadanan Taman Negeri Perak** bagi tujuan operasi dan pembangunan, **RM0.77 juta** untuk **Penyelenggaraan Tapak Repositori Mukim Belanja**, **RM0.3 juta** disediakan bagi pengoperasian **Lenggong World Heritage Office (WHO)** dan **RM0.2 juta** disediakan untuk pembangunan **Geopark Lembah Kinta**.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

FOKUS 4 : KETERJAMINAN BEKALAN MAKANAN

90. Pembangunan sektor pertanian menjadi salah satu agenda utama Negeri bagi memperkukuhkan kelangsungan dan ketersediaan makanan yang merupakan salah satu fokus keutamaan dalam Pelan Perak Sejahtera 2030. Dalam konteks ini, Kerajaan Negeri sentiasa berusaha memastikan bekalan makanan mencukupi dalam memenuhi permintaan dan keperluan penduduk secara konsisten, mampu diperolehi, berkhasiat dan berkualiti. Bagi merealisasikan aspirasi ini, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM55.0 juta** kepada pelbagai jabatan dan agensi yang berkaitan.
91. Jabatan Pertanian Negeri Perak diperuntukkan RM24.0 juta dibawah Belanja Mengurus dan **RM5.0 juta** di bawah **Belanja Pembangunan**. Peruntukan ini disediakan bagi membiayai Program Pembangunan Tanaman, Pembangunan Ladang dan Infrastruktur, Program Peningkatan Kapasiti Pengeluaran Produk Makanan serta Pelbagai Kursus dan Latihan yang dijangka dapat memberi manfaat kepada petani, pesawah, usahawan dan penduduk.
92. Negeri Perak merupakan penyumbang utama makanan berasaskan protein dalam sektor penternakan di peringkat nasional. Bagi terus meningkatkan keupayaan pengeluaran melalui intervensi program yang menjurus kepada Pembangunan Industri Ternakan, pengupayaan sumber manusia melalui kursus dan latihan serta Pembangunan Infrastruktur dan Ladang Infoternak, Kerajaan Negeri memperuntukkan kepada **Jabatan Perkhidmatan Veterinar** RM19.0 juta di bawah Belanja Mengurus dan **RM3.0 juta** di bawah **Belanja Pembangunan**.

93. Sektor Pertanian dan Penternakan di Negeri Perak perlu bergerak seiring dengan teknologi terkini untuk transformasi pertanian dan penternakan tradisional berasaskan buruh kepada pertanian dan penternakan automatik berasaskan pertanian pintar.
94. Kerajaan Negeri turut menyediakan peruntukan kepada **Jabatan Perikanan** RM0.3 juta bagi Belanja Mengurus Pusat Konservasi Penyu manakala **RM1.4 juta** di bawah **Belanja Pembangunan** adalah untuk projek pembangunan jeti, ternakan akuakultur dan perikanan darat.
95. Untuk mempelbagaikan kemahiran belia di dalam sektor perikanan, sebagai perintis, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM0.3 juta** bagi tujuan penyediaan **bengkel membaiki bot di Daerah Kerian**.
96. Kerajaan Negeri mengambil inisiatif mewujudkan Jawatankuasa Sekuriti Makanan Negeri Perak yang bertanggungjawab dalam menetapkan hala tuju sekuriti makanan Negeri, merangka dasar, strategi serta pelan tindakan, menyelaraskan pelaksanaan dasar dan program serta meneliti intervensi Kerajaan Negeri dalam melonjakkan sektor pertanian sebagai penyumbang utama pertumbuhan ekonomi. **RM1.0 juta** disediakan bagi merealisasikan hasrat tersebut.
97. Kerajaan Negeri turut menyediakan peruntukan **RM1.0 juta** untuk **Pelbagai Program Pertanian** bagi menyertai program-program utama sektor pertanian antaranya Hari Peladang, Penternak dan Nelayan Kebangsaan serta Agrofest Negeri Perak.

98. Dari aspek pelaksanaan pula, **Perbadanan Pembangunan Pertanian Negeri Perak (Perak SADC)** selaku pemain industri utama akan terus komited dalam memacu kelestarian sekuriti makanan melalui projek pelaburan dan Program Tanggungjawab Sosial Korporat (CSR) yang menjurus kepada kesejahteraan rakyat. Kerajaan Negeri mengucapkan terima kasih kepada Perak SADC atas komitmen pelaksanaan Program Sekuriti Makanan berjumlah RM306.0 juta bagi tahun 2023.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

FOKUS 5: PEMBANGUNAN MODAL INSAN DAN BELIA

99. Kerajaan Negeri percaya bahawa kualiti modal insan adalah perkara yang sangat penting dan tidak boleh diabaikan begitu sahaja demi membentuk sebuah Negeri yang makmur. Pembangunan Modal Insan yang berkualiti pada masa kini perlu digarap berteraskan ilmu pengetahuan serta kemahiran yang berasaskan teknologi dan inovasi. Maka bagi mencapai matlamat itu, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM21.6 juta bagi Pembangunan Modal Insan dan Belia.**

100. Pusat Aspirasi Anak Perak (PASAK) terus memperkasakan agenda transformasi pekerjaan mengikut keperluan pasaran industri dalam Negeri dengan memfokuskan kepada aspek *reskilling*, *upskilling*, *cross-skilling* dan pembelajaran sepanjang hayat.

101. Oleh itu, **RM3.0 juta** diperuntukkan kepada **PASAK** untuk tujuan operasi dan Program Pembangunan Kerjaya meliputi program Jelajah Kerjaya, Temuduga Bersiri Industri, Program *Perak Employability Training Scheme* (PERINTIS) dan pelbagai Program Pembangunan Modal Insan seperti Program Rintis Kemahiran, Program X-plorasi Kampus dan Klinik Kerjaya.

102. Meneruskan usaha Kerajaan Negeri untuk menjadikan Perak sebagai Koridor TVET Malaysia, **RM5.5 juta** disediakan untuk **Pendidikan dan Latihan Teknikal dan Vokasional (TVET)** iaitu peningkatan sebanyak RM1.5 juta berbanding tahun 2022. Inisiatif ini diteruskan dengan mempelbagaikan program dan golongan sasaran. Program TVET ini menyasarkan manfaat kepada 25 ribu anak Negeri dalam usaha meningkatkan taraf sosio-ekonomi rakyat di Negeri Perak.

103. Antara program pada tahun 2023 adalah:

- Program Latihan Modular Industri melalui 30 latihan kemahiran dalam industri;
- Program Latihan Mahir Kerja yang menyasarkan kadar kebolehpasaran peserta luar bandar, B40 dan M40;
- Platform Pekerjaan *Talent Perak* secara atas talian yang menyasarkan 10 ribu pencari kerja berdaftar dan 5 ribu peluang pekerjaan baharu;
- Program TVET OKU yang akan memberi nilai tambah kepada golongan ini untuk meningkatkan penembusan peluang pekerjaan;

- Program TVET Orang Asli bagi memperkasa Masyarakat Orang Asli;
- Program Latihan TVET termasuk kemahiran membaiki bot, latihan kepada belia untuk penjagaan warga emas dan lain-lain perkhidmatan yang bersesuaian; serta
- Kelab Kerjaya Sekolah bagi memberi pendedahan awal kepada para pelajar dengan menyasarkan 100 buah sekolah dan penglibatan 10 ribu orang pelajar.

104. Kerajaan Negeri turut memandang serius kepentingan melahirkan modal insan yang mempunyai keupayaan keusahawanan agar dapat menjana pendapatan sendiri. Berdasarkan rekod Suruhanjaya Syarikat Malaysia, terdapat lebih 150 ribu usahawan aktif di Perak yang mana 90 peratus adalah usahawan kecil. Tahun 2022 merekodkan peningkatan jumlah usahawan Perak yang berjaya menembusi pasaran dalam dan luar negara serta memenangi anugerah di peringkat kebangsaan dan antarabangsa melibatkan Anugerah Peladang Nita Terbaik Peringkat Kebangsaan sempena MAHA 2022, Anugerah *Malaysia Industry Personalities & Entrepreneurs Awards 2022* dan *Anugerah Asia's Achievement Award in International Expansion*.

105. Maka untuk terus membantu golongan usahawan ini agar lebih berdaya saing, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM1.2 juta** kepada **Sekretariat Usahawan Negeri Perak (STeP)**. Antara program pada tahun 2023 termasuklah:

- Usahawan *Perak Go Digital* iaitu program pendigitalan usahawan Perak yang memberi fokus kepada aspek peningkatan pemasaran dan pendigitalan perniagaan;
- *Perak Go Export* bagi perluasan pasaran, perkhidmatan, jenama dan usahawan Negeri Perak ke pelbagai pameran antarabangsa;
- Geran Usahawan Perak (GeRAK) merupakan bantuan geran secara bersasar bagi membantu lebih ramai usahawan kecil meningkatkan keupayaan dan jenama produk; dan
- Program pembangunan kapasiti usahawan seperti program penjenamaan, pensijilan Halal, Makanan Selamat Tanggungjawab Industri *Certification* (MeSTI) dan program bimbingan berbentuk *coaching*.

106. Di samping itu, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM2.0 juta** kepada **Yayasan Perak** sebagai modal tambahan untuk pelaksanaan **Program Tabung Usahawan**. Tabung ini akan terus diagihkan kepada usahawan untuk membesarkan perniagaan sedia ada manakala Penjana KPT-CAP (*Career Advancement Programme*) pula merupakan saluran untuk graduan membuka perniagaan.

107. Bagi memperkukuh dan menyerlahkan potensi belia sebagai pemacu pembangunan negara pada masa hadapan, Kerajaan Negeri memperuntukkan **RM1.2 juta**. Jumlah ini merangkumi peruntukan **RM0.4 juta** masing-masing kepada tiga buah program iaitu **Program Pemerkasaan Anak Muda, DUN Belia dan Program Pengupayaan Mahasiswa**.

108. Bagi merakyatkan sains dan teknologi, Kerajaan Negeri telah menyatakan komitmen untuk bekerjasama dengan Kementerian Sains dan Teknologi bagi menyediakan fasiliti yang dilengkapi dengan infrastruktur Sains, Teknologi, Inovasi dan Ekonomi (S.T.I.E) mengikut fokus yang ditetapkan di setiap daerah yang dinamakan Ruang REKA. Sehubungan itu, mulai 2023 Kerajaan Negeri telah menyediakan peruntukan **RM0.5 juta** bagi pewujudan **Ruang REKA S.T.I.E Lenggong** sebagai projek perintis.
109. Bagi penyediaan **perkhidmatan internet di jabatan dan agensi Negeri, RM2.53 juta** disediakan mengikut kontrak secara tahunan. Melalui platform ini juga, saya menggesa pertimbangan Kementerian Komunikasi dan Digital untuk memberi perhatian serta mengambil tindakan sewajarnya bagi menyedia dan memperluaskan jaringan infrastruktur digital di seluruh Negeri Perak.
110. Kerajaan Negeri sentiasa melaksanakan inisiatif bagi menambah baik penyampaian perkhidmatan Kerajaan. Ini termasuk **RM4.0 juta** untuk **Pembangunan Sistem** di pelbagai jabatan yang diselaras oleh Jawatankuasa Pembangunan ICT Negeri. Bagi tujuan penyelenggaraan portal yang melibatkan penggunaan di pelbagai jabatan dan agensi Negeri yang dilaksanakan oleh **Digital Perak Corporation Holdings, RM0.5 juta** diperuntukkan. Menyedari peri pentingnya sebaran awam mengenai pelbagai program dan perkhidmatan Kerajaan, **RM1.2 juta** disediakan bagi tujuan program **Media dan Penerangan**.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

111. Badan Berkanun Negeri yang sememangnya dibentuk untuk membantu dan menyokong perancangan Negeri akan terus disasarkan agar sentiasa dapat meningkatkan sumbangan kepada Kerajaan Negeri. Ianya sudah pasti dapat membantu menampung keperluan perbelanjaan yang telah ditetapkan demi kepentingan rakyat dan Negeri. Sehubungan itu, bagi tahun 2023, sumbangan Badan Berkanun Negeri ditetapkan seperti berikut:

- Lembaga Air Perak (LAP) RM20.0 juta;
- Perak SADC RM20.0 juta;
- Perbadanan Setiausaha Kerajaan Negeri Perak (SSI) RM5.0 juta;
- Perbadanan Menteri Besar (MBInc.) RM3.0 juta; dan
- Perbadanan Kemajuan Negeri Perak (PKNP) RM0.1 juta.

112. Kerajaan Negeri turut mengunjurkan RM100.0 juta sumbangan terkumpul Badan Berkanun Negeri bagi tempoh 10 tahun mulai 2023 hingga 2032. Ini bertujuan bagi mengurangkan kebergantungan perolehan hasil Kerajaan Negeri yang kini banyak tertumpu kepada hasil cukai.

113. Kerajaan Negeri sentiasa menghargai komitmen yang tidak berbelah bahagi daripada penjawat awam Negeri Perak. Justeru, Kerajaan Negeri menyediakan RM2.0 juta bagi tuntutan Bayaran Awal Gantian Cuti Rehat kepada penjawat awam yang layak, RM2.0 juta untuk Insentif Khas Pesara dan RM0.05 juta untuk Insentif Mengerjakan Umrah atau Keluar Negara.

Tenang-tenang air di laut,

Sampan kolek mudik ke Tanjong,

Hati terkenang mulut menyebut,

Budi yang baik rasa nak junjung.

114. Atas dedikasi dan komitmen yang tidak berbelah bahagi serta kesediaan berkorban masa dan tenaga dalam melaksanakan tugas yang diamanahkan, penjawat awam selayaknya diberi penghargaan. Oleh itu, Kerajaan Negeri dengan ini mengumumkan pemberian **Bantuan Khas Kewangan pada kadar satu setengah bulan gaji dan minimum RM2,000.00** kepada semua penjawat awam di bawah pentadbiran Kerajaan Negeri termasuk *Ex-Officio*, semua guru lantikan Negeri, Orang Besar Jajahan serta Pekerja Sambilan Harian (PSH). Pembayaran sepenuhnya akan dibuat pada tahun semasa. Walau bagaimanapun, pemberian ini dikecualikan kepada Menteri Besar dan barisan EXCO.

115. Pada kesempatan ini, saya juga merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada seluruh barisan hadapan yang bertungkus-lumus tanpa mengira waktu dalam melakukan kesiapsiagaan dan membantu meringankan beban mangsa yang sedang berdepan bencana banjir.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

PENUTUP

116. Negara-negara yang menyumbang kepada satu pertiga daripada ekonomi dunia dijangka akan mengalami pertumbuhan ekonomi yang perlahan pada tahun 2023. Banyak indikasi dan pembolehubah dalam unjuran ekonomi yang membayangkan bahawa dunia akan berdepan kemelesetan.
117. Dengan tekanan inflasi yang terus melonjak, pertumbuhan ekonomi yang perlahan dan ketidaktentuan harga komoditi di seluruh dunia, semua unjuran ini membayangkan impak buruk yang bukan sahaja membungkam ekonomi negara dan Negeri, malah memberi kesan langsung kepada kehidupan harian rakyat marhaen.
118. Oleh itu, saya melihat betapa pentingnya belanjawan ini memberi jawapan kepada kesiapsiagaan kita menghadapi segala kemungkinan dan ketidaktentuan pada tahun mendatang. Saya mengingatkan diri saya dan rakan-rakan dalam kerajaan bahawa segala cabaran ini perlu dihadapi dengan kerja keras dan penuh rasa tanggungjawab.
119. Lebih penting, semua pihak wajib memastikan perancangan yang rapi, kebolehlaksanaan dan mengikut tatacara kewangan yang sepatutnya, supaya setiap hasrat murni yang terkandung dalam belanjawan ini akhirnya dapat dirasai segenap lapisan rakyat.

120. Memetik Riwayat Ahmad dan At-Tabrani;

*“Tidak ada seorang pun di atas muka bumi ini yang terlepas daripada memikul amanah, baik kecil mahupun besar. **Amanah seorang pemimpin ialah untuk menegakkan hukum dan berlaku adil terhadap rakyat tanpa mengira latar belakang mereka, membelanjakan perbendaharaan negara dengan cermat yang membawa manfaat kepada orang ramai, serta menunaikan kepada rakyat apa yang menjadi hak mereka.**”*

121. Semoga Allah mempermudah urusan kita dalam memikul tanggungjawab dan amanah ini.

122. Wabillahi Taufik Wal Hidayah Wassalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

Sekian, terima kasih.

Yang Berhormat Dato' Yang di-Pertua,

Saya mohon mencadangkan.